

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI**

ÇOCUK GELİŞİMİ VE EĞİTİMİ

ZİHİNSEL YETERSİZLİK VE EĞİTİM PLANI

Ankara, 2016

- Bu modül, mesleki ve teknik eğitim okul / kurumlarında uygulanan Çerçeve Öğretim Programlarında yer alan yeterlikleri kazandırmaya yönelik olarak öğrencilere rehberlik etmek amacıyla hazırlanmış bireysel öğrenme materyalidir.
- Millî Eğitim Bakanlığınca ücretsiz olarak verilmiştir.
- **PARA İLE SATILMAZ.**

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	ii
GİRİŞ	1
1. ZİHİNSEL YETERSİZLİĞİ OLAN BİREYLERİN ÖZELLİKLERİNE UYGUN ARAÇ GEREÇ VE ORTAM HAZIRLAMA	3
1.1. Zihinsel Yetersizliği Olan Bireylerin Özelliklerine Uygun Araç Gereçler	3
1.1.1. Görsel Araçlar	4
1.1.2. İşitsel Araçlar	6
1.1.3. Görsel İşitsel Araçlar	7
1.2. Zihinsel Yetersizliği Olan Bireylere Uygun Araç Gereçlerin Özellikleri	9
1.3. Zihinsel Yetersizliği Olan Bireylere Yönelik Araç Gereç Hazırlarken Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar	10
1.4. Zihinsel yetersizliği olan bireylere yönelik eğitim ortamı	10
UYGULAMA FAALİYETİ	15
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	16
ÖĞRENME FAALİYETİ-2	17
2. ZİHİNSEL YETERSİZLİĞİ OLAN BİREYLERE UYGUN BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ (BEP) VE GRUP EĞİTİM PROGRAMI (GEP)	17
2.1. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı ve Önemi	17
2.1.1. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programının Öğeleri	18
2.2. BEP Hazırlarken Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar	19
2.3. Grup Eğitim Programı ve Önemi	19
UYGULAMA FAALİYETİ	20
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	21
MODÜL DEĞERLENDİRME	22
CEVAP ANAHTARLARI	23
KAYNAKÇA	24

AÇIKLAMALAR

ALAN	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi
DAL	Özel Eğitim
MODÜLÜN ADI	Zihinsel Yetersizlik ve Eğitim Planı
MODÜLÜN SÜRESİ	80/52
MODÜLÜN AMACI	Öğrenciye, zihinsel yetersizliği olan bireylerin özelliklerine uygun; bireysel eğitim ve grup eğitim planı, uygun araç gereç hazırlama, ortam planlama ile ilgili bilgi ve beceriler kazandırmaktır.
MODÜLÜN ÖĞRENME KAZANIMLARI	1. Zihinsel yetersizliği olan bireylerin özelliklerine uygun araç gereç ve ortam planlayabileceksiniz. 2. Zihinsel yetersizliği olan bireylerin eğitim ihtiyaçlarına uygun hazırlanan bireysel ve grup eğitim programlarını uygulamaya yardımcı olabileceksiniz.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	Ortam:Sınıf, erken çocukluk eğitim kurumları, özel eğitim kurumları, rehberlik araştırma merkezleri, özel ve kamu kurum ve kuruluşları, atölye Donanım:Kaynak kitaplar, bilgisayar, projeksiyon, fotoğraflar, afiş, broşür, dergiler, uyarıcı pano, tepegöz, asetat, CD, bilgisayar donanımları, televizyon legolar, puzzle örnekleri, beceri geliştirici araçlar, kavram kartları, kavram setleri, kavram kitapları, hafıza kartları, eğitici kitaplar
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	Modül içinde yer alan her öğrenme faaliyetinden sonra verilen ölçme araçları ile kendinizi değerlendireceksiniz. Öğretmen tarafından modül sonunda kazandığınız bilgi ve becerileri değerlendirmek amacıyla çeşitli ölçme araçları uygulanacaktır.

GİRİŞ

Sevgili Öğrenci,

Özel eğitime ihtiyacı olan bireyler içerisinde zihinsel yetersizliği olan bireyler, önemli bir yer tutar. Eğitim zihinsel yetersizliği olan bireylerin toplumda kendi kendilerine yetebilen ve uyumlu bireyler olarak yaşamaları açısından son derece önemlidir. Zihinsel yetersizliği olan bireyler eğitimlerinde çoğunlukla yapılandırılmış ortamlara ihtiyaç duyarlar. Bireyin eğitim ihtiyaçlarına uygun olarak belirlenmiş amaçlar, amaçlara uygun planlanmış bir öğretim ortamı, zihinsel yetersizliği olan bireylerin kapasitelerini en üst düzeyde kullanabilmelerini sağlayacaktır.

Zihinsel yetersizliği olan her bireyin, bireysel ihtiyaçlarını karşılayabilecek duruma gelmesi ve yapabildikleri ölçüsünde üretime katılması toplumun geleceği açısından son derece önemlidir. Bunun gerçekleşmesi ancak bireyin eğitim ihtiyaçlarına uygun hazırlanmış eğitim planı, düzenlenmiş eğitim ortamları ve araç gereçlerin etkili kullanımıyla mümkündür.

Bu modülde zihinsel yetersizliği olan bireyler için eğitim ortamlarının nasıl düzenleneceğini, zihinsel yetersizliği olan bireylere uygun araç gereçlerin özelliklerini öğreneceksiniz. Zihinsel yetersizliği olan bireylerin eğitim ihtiyaçlarına uygun hazırlanan bireysel ve grup eğitim programlarının uygulanmasına yardımcı olabileceksiniz. Zihinsel yetersizliği olan bireylerin özelliklerine uygun araç gereçler hazırlayacak, araç gereçlerinizin eğitim ortamlarında kullanımına yönelik planlamalar yapabileceksiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-1

ÖĞRENME KAZANIMI

Öğrenme faaliyetinde kazandırılacak bilgi ve beceriler doğrultusunda uygun ortam sağlandığında zihinsel yetersizliği olan bireylerin özelliklerine ve ihtiyaçlarına uygun araç-gereç ve ortam hazırlayabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Çevrenizde zihinsel yetersizliği olan bireylerin devam ettiği eğitim ortamlarında inceleme yapınız.
- Çeşitli kaynaklardan zihinsel yetersizliği olan bireylerin eğitiminde kullanılan araç- gereçleri araştırınız.
- Eğitim ortamlarında zihinsel yetersizliği olan bireylerin eğitiminde kullanılan araç- gereçlerin nasıl kullanıldığını gözlemleyiniz.
- Gözlem sonrası izlenimlerinizi ve araştırma sonrası elde ettiğiniz bilgileri fotoğraf veya resimlerle destekleyen bir dosya hazırlayınız
- Hazırladığınız dosyayı sunum haline getirerek arkadaşlarınızla paylaşınız.

1. ZİHİNSEL YETERSİZLİĞİ OLAN BİREYLERİN ÖZELLİKLERİNE UYGUN ARAÇ GEREÇ VE ORTAM HAZIRLAMA

1.1. Zihinsel Yetersizliği Olan Bireylerin Özelliklerine Uygun Araç Gereçler

Zihinsel yetersizliği olan bireylerin eğitim ortamlarında araç gereç kullanımı öğrenmenin desteklenmesi ve öğretimin kolaylaştırılması açısından vazgeçilmez bir unsurdur.

Zihinsel yetersizliği olan bireyler, gelişim düzeyleri bakımından daha somut öğrenme yaşantılarına gereksinim duymaktadırlar. Eğitim-öğretimde araç gereçlerin kullanımı, zihinsel yetersizlik gösteren bireylere somut yaşantılar sağlamaktadır. Günlük yaşamda kullandığımız çoğu araç gereç uygun uyarlamalarla zihinsel yetersizliği olan bireylerin eğitiminde kullanılabilir.

Genel olarak eğitim araç ve gereçleri: Görsel Araçlar, İşitsel ve Görsel Araçlar, İşitsel Araçlar şeklinde gruplandırılmaktadır.

1.1.1. Görsel Araçlar

- **Yazılı Araçlar:** Yazılı araçlar eğitim ortamında en yaygın kullanılan araç türüdür. Bunun nedeni, yazılı araçların kolayca ulaşılabilen ve öğretim ortamına rahatlıkla taşınabilen araçlar olmasıdır. Zihinsel yetersizliği olan bireylerin düzeylerine uyarlanmış okuma-yazma kitapları, resim ve grafiklerle desteklenmiş konulu kitaplar, öykü kitapları, boyama kitapları, kavram kitapları, alıştırmaya kitapları, resimli hikaye kitapları, alfabe tablosu, hece tablosu ve diğer konularla ilgili tablolar yazılı araçlara örnek verilebilir.
- **Yazı ve Gösterim Tahtaları:** Her sınıf ortamının vazgeçilmez aracı yazı tahtasıdır. Zihinsel yetersizliği olan bireylerin eğitim ortamında yazı tahtası okuma-yazma becerilerinin geliştirilmesi, kavramlara ilişkin örneklerin sunulması ve küçük kas becerilerinin gelişimi için destekleyici bir eğitim aracı kullanılır. Düz bir tahtadan veya üzeri bez ya da strafordan yapılmış gösterim tahtası (pano) da öykü anlatımı, kavramların sunulmasında ve olay sıralamalarının yapılması gibi etkinliklerde kullanılır.
- **Resimler:**
  - Düz Resimler: Fotoğraf makinesi ile çekilmiş resimler, gazete ve dergi gibi basılı materyallerde yayınlanmış resimler, bilgisayar teknolojisi kullanılarak elde edilen resim, şekil ve fotoğraflar, afişler, posterler, albümler düz resimlere örnek verilebilir.
  - Çizgi Resimler: Bir kişiyi, bir objeyi ya da bir olayı basit, yalın ve kolay çizgilerle anlatan şekil, kroki, karikatür vb. çizimlerdir.
  - Şimşek Kartlar: Bir kişiyi, bir objeyi ya da bir olayı sıra ile gösteren, birbirini tamamlayıcı resimler veya çizimler dizisidir. Olay sıralama kartları, sayı kartları, eşleştirme kartları, fiş cümleleri, hikaye kartları, bir becerinin her bir basamağının resim veya fotoğraflarla anlatıldığı kartlar, sayı kartları şimşek kartlara örnek verilebilir.
  - Figürünler: Bir kişi ya da bir obje resminin kenarlarından kesilerek elde edilen ve daha çok gösteri tahtası ile kullanılan figürlerdir. Meyve, hayvan, taşıt figürleri, organlarımız, ağaçlar, eşyalar gibi figürler figürün olarak kullanılabilir. Ayrıca kâğıt ve karton dışında kumaş vb. malzemeler kullanılarak figürünlerin üç boyutlu tasarlanması da mümkündür.
  - Kavram Haritaları: Kavram haritaları kavramlar, kişiler, nesnelere ve olaylar ile bunlarla ilgili bilgiler arasındaki ilişkiyi genelden özele, azdan çoğa, başlangıçtan sona, büyükten küçüğe gibi bir aşamalı dizisi içinde açıklayan, bireye somut bilgiler sunan, yeni bilgilerin öğrenilmiş bilgilerle ilişkilendirilerek ve bütünleştirilerek daha anlamlı hale gelmesini sağlar. Örneğin; mesleklerle ilgili kavramların öğrenilmesinin

amaçlandığı bir etkinlik için öğretmen farklı mesleklerle ilgili giysileri gösteren resimler ile bu kişilerin yaptıkları işleri ve kullandıkları araç gereçlerin resimlerinin yer aldığı bir kavram haritası oluşturarak meslek adlarını bulmalarını sağlayabilir.

- **Çalışma Yaprakları:** Zihinsel yetersizliği olan bireylerin eğitiminde kullanılan çalışma yaprakları, bir kavramın veya olayın, karmaşık bir konunun açıklanması aşamasında çocukların yapacağı etkinliklere yol gösterici resim, çizim v.b.açıklamaları içerir.
- **Yap-Bozlar:** Bir nesne, bir varlık ya da bir olayın bütününe parçalardan oluşturularak parçaları birleştirerek bütüne ulaşmayı sağlama amacı ile hazırlanan araçlardır. Öğrencilerin düzeylerine göre çok sayıda değişen türleri vardır. Ahşap pazılar, tak-çıkart oyuncakları, legolar, çivi tahtası, bul-tak oyuncakları v.b. araçlar sıklıkla kullanılan türleri arasında yer alır.
- **Bulmacalar ve Oyunlar:** Düşünme, tahmin etme, denemeler yapma, problem çözme becerilerini geliştirmek amacıyla hazırlanan resimli, çizgili ve şekilli basılı araçlardır. Domino, tombala, çeşitli zeka oyunları, çeşitli eğitici oyunlar v.b araçlar en sık kullanılanlar arasındadır. Bireylerin eğitim ihtiyaçları doğrultusunda mukavva, kumaş, ahşap v.b.malzemeler kullanılarak da farklı tasarımlar gerçekleştirilebilir.
- **Gerçek Nesnelere ve Modeller:** Gerçek hayattan alınmış nesnelere ya da nesne modellerinin öğretim amaçlı kullanılması zihinsel yetersizliği olan bireylere kazandırılmak istenilen hedefler açısından olumlu deneyimler sağlamaktadır. Hem beceri öğretimi hem de kavram öğretiminde kullanılan araç setlerinin yanı sıra günlük yaşamda kullanılan birçok malzeme ve araç-gereçlerde eğitim ihtiyaçları doğrultusunda uyarlamalar yapılarak eğitimde yararlanılabilir. Ayrıca birçok nesnenin, araç gerecin ve ortamın mükemmel taklitleri yani modelleri eğitim ortamlarında bulundurulabilir ve eğitim amaçlı kullanılabilir. Hayvan, meyve, taşıt ve insan maketleri, oyun hamurları, tırmanma merdivenleri, mutfak araçları, beceri küpü, dikiş seti, giysiler, kuaför seti, müzik aletleri, kuklalar, kum havuzu, atlama ipi, dolgu oyuncaklar ev eşyalarının modelleri v.b. bu grupta yer alan araç gereçlere örnek verilebilir.
- **Tepegöz ve Tepegöz Saydamları:** Tepegöz üzerine yerleştirilen normal yazı kâğıdı boyutlarındaki saydam üzerine hazırlanmış yazı, resim ya da çizimlerin görüntülerinin büyütülerek yansıtılmasını sağlayan bir araçtır. Tepegöz genelde "asetat" olarak tanımlanan saydam film tabakaları üzerine hazırlanmış görsel gereçlerin yansıtılması için kullanılır. Tepegöz saydamları üç farklı biçimde hazırlanabilir. Standart saydamlar; tek bir sayfadan oluşan ve her birisi sadece iletilmek istenen resim veya çizimi içeren saydamlardır. Ardışık saydamlar; bir bilgi ya da görüntünün parçalarını oluşturan farklı bilgi veya görüntüleri içeren saydamların yeri geldikçe üst üste konularak temel bilgi ya da görüntünün elde edilmesini sağlayan saydamlardır. Örneğin; bir evin dış görüntüsünü iletmek ve bu görüntülerin yardımı ile geometrik şekillerin öğrenilmesini sağlamak için

farklı saydamlara dikdörtgen, kare, üçgen gibi çizimleri sırasıyla üst üste koyup yansıtarak bir ev görüntüsü elde edilir. Yansıtma sırasında şekillerin özellikleri hakkında konuşulur. Bir diğer yansıtma biçimi de maskeli saydamlardır. Listelenmiş ya da belli bir sıra içinde verilmek istenen bilgilerin ya da görüntülerin tümünün bir anda değil, sırası geldikçe üstü açılarak parça parça verilecek şekilde hazırlanır. Ayrıca tepegözü saydamsız olarak yansıtma tablasının üstüne nesnenin kendisini (kalem, oyuncak,v.b.) koyarak da kullanmak mümkündür. Duvara bu şekilde büyük boy görüntüleri yansıtılanların ne oldukları, neye benzedikleri, özellikleri hakkında konuşulabilir. Yansıtılan nesnelerin sayısı azaltılıp artırılarak sayma çalışmaları yaptırılabilir.

- **Slayt Projektörü ve Slaytlar:** Bir fotoğraf makinesiyle çekilmiş renkli ya da rensiz filmlerin pozitif olarak banyo edildikten sonra 5x5cm'lik karton ya da plastik çerçevelere yerleştirilmiş materyallere slayt ve bunların görüntülerinin büyütülerek yansıtılmasında kullanılan araçlara da slayt projektörü adı verilir. Ancak günümüzde slaytlar artık bilgisayar ortamında hazırlanmakta ve projeksiyon cihazları yardımıyla yansıtılmaktadır. Zihinsel yetersizliği olan bireylerin eğitiminde kullanmak amacıyla her konu, kavram ve beceriye ilişkin slayt hazırlanabilir ve sınıf ortamında kullanılabilir. Ayrıca bilgisayar ortamında hazırlanan slaytlar üzerinde değişiklik ve güncellemeler kolaylıkla yapılabilir.

1.1.2. İşitsel Araçlar

- **Ses Kasetleri ve CD'ler:** Ses kaseti ve CD iletilmek istenen bilginin ses olarak bir ses kaydedicisi aracılığı ile kaydedildiği ve bir kaset ya da CD çalar aracılığı ile iletiildiği sözel gereçlerdir. Bu gereçler her ortamda istenilen amaca ulaşmaya kadar kullanılabilen gereçlerdir. Zihinsel yetersizliği olan öğrencilere öğretilmesi planlanan bir becerinin basamaklarına uygun sözlü yönergeleri içeren CD ve ses kasetleri, ses etkilerinin kaydedildiği CD ve ses kasetleri, sözlü ve sözsüz müzik içeren CD ve ses kasetleri, zihin yetersizliği olan bireylerin eğitiminde kullanılan CD ses kasetlerine örnek verilebilir.
- **Müzik Aletleri ve Ritim Araçları:** Müzik aletleri ve ritim araçları zihinsel yetersizliği olan bireylerin eğitiminde kullanılan ve tüm gelişim alanlarını destekleyen araç-gereçlerdir. Çeşitli müzik aletlerinin öğretmen tarafından kullanımıyla gerçekleştirilen ve çocukların dinleme, müziğe uygun hareket etme,şarkı söyleme v.b.davranışlarını gösterdiği uygulamaların yanı sıra müzik aletlerini çocukların kullandığı uygulamalara da eğitim ortamlarında yer verilmektedir.Orkestra davulu,büyük zil,tef gibi büyük çalgılar kullanılarak zihinsel yetersizliği olan bireylerin vücut algıları geliştirilebilir.Ksilofon, metalofon, ritim çubukları, marakas v.b. ritim araçları kullanılarak çocuklarda koordinasyon ve dikkat becerileri geliştirilebilir.

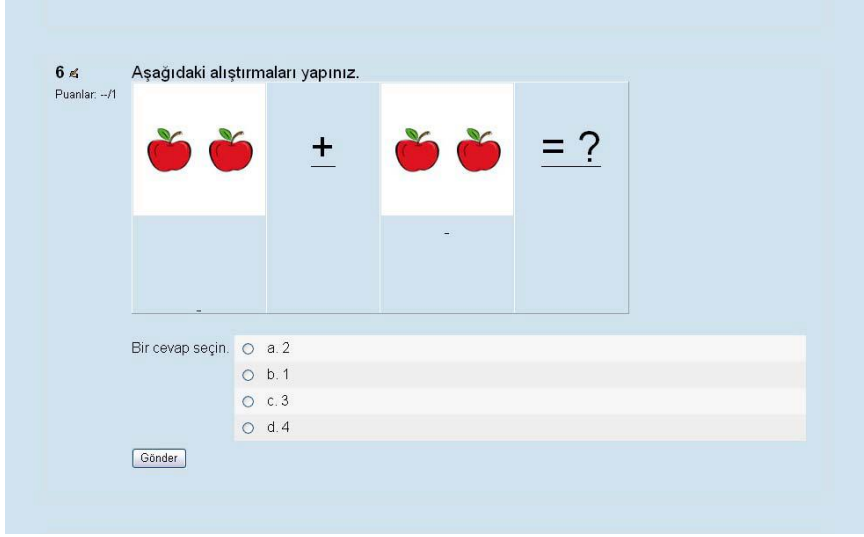
1.1.3. Görsel İşitsel Araçlar

- **Televizyon Programları ve Videolar:** Gerçek dünyadaki olayların ve nesnelerin sınıf ortamına en gerçekçi şekilde taşındığı araçlardır. Bu araçlar sayesinde zihinsel yetersizliği olan bireyler fiziksel uzaklık nedeniyle ulaşamadıkları yerleri tanıma, farklı kültürleri ve yaşam biçimlerini inceleme, sosyal ve doğal olayların neden ve sonuçlarını izleyebilirler. Ayrıca öğretilmek istenen bir beceriye ait tüm basamakların sırasıyla uygulanarak gerçekleştirilmesi sonucu hazırlanan videolar beceri öğretiminde önemli bir yer tutmaktadır.
- **Kamera:** Kamera dış ortamdaki hareketli görüntüleri manyetik bir ortama aktarmaya yarayan dijital bir alıcıdır. Zihinsel yetersizliği olan çocukların eğitiminde kamera öğrencinin bir etkinlik sırasında görüntüsünün ve sesinin kaydedilerek daha sonra televizyon ya da projeksiyon aracılığı ile öğrenciyle birlikte izlenerek çalışmaların değerlendirilmesinde kullanılabilir. Bu özelliği ile birçok araçtan farklıdır. Kullanılması kolay, ilgi çeken bir araçtır.
- **Bilgisayar Yazılımları(Destekleyici Teknoloji) ve İnternet:** Öğretimde teknoloji kullanılarak gerçekleştirilen düzenlemelere, destekleyici teknoloji denmektedir. Teknoloji ve bilgisayarın sınıflarda kullanımına, sınıfta yapılan öğretime ek olarak öğrencinin bilgisayarda aynı konuya ilişkin çok sayıda alıştırmayı yapmasını sağlamak örnek olarak verilebilir. Her geçen gün sınıflarımızda teknolojiden yararlanma düzeyi artmaktadır. Bilgisayar ve internet kullanımı okullarda yaygınlaşmıştır. İnternet ile elektronik posta gönderilebilir, uzak sistemlere erişim sağlayarak o sistem kaynakları kullanılabilir, bilgiler transfer edilebilir, eğitim kurumları ve kütüphaneler hakkında bilgi edinilebilir, internet erişimi olan bir başka bilgisayara dosya/bilgi gönderilebilir. İnternetin zihinsel yetersizliği olan bireylerin eğitiminde kullanımı, öğretmenin dünyadaki uygulamaları yakından takip ederek bilgilerini, çalışmalarını ve materyallerini oluşturması ve geliştirmesi şeklinde olabilir. Ayrıca son dönemlerde zihinsel yetersizliği olan bireylerin eğitim amaçlı kullanabileceği e-egitim uygulamalarının yanı sıra bilgi ve beceri kazandırma amaçlı interaktif uygulamalar da kullanılmaya başlanmıştır. Gün geçtikçe zihinsel yetersizliği olan bireylerin gereksinimlerine uygun ileri teknoloji kullanılarak yapılan eğitim uyarlamaları artmaktadır.

Aşağıda zihinsel yetersizliği olan bireyler için hazırlanmış bir uygulamanın çeşitli bölümlerinin ekran görüntüleri verilmiştir;

Resim1.1:Uygulama ana sayfası

Resim1.2:Uygulama ana sayfasından eğitime giriş sayfası

Resim1.3: Matematikte toplama öğretimi

1.2. Zihinsel Yetersizliği Olan Bireylere Uygun Araç Gereçlerin Özellikleri

Zihinsel yetersizliği olan bireyler, bireysel özellikler ve eğitim ihtiyaçları bakımından akranlarından farklılık gösterirler. Bu nedenle eğitimlerinde kullanılacak araç- gereçler bireysel özelliklerine uygun biçimde uyarlanarak sunulmalıdır. Genel anlamda ise zihin yetersizliği olan bireylere uygun araç gereçlerin:

- İki ve daha fazla duyuya hitap edebilme,
- Bireyin dikkatini çekebilme ve dikkat süresini arttırabilme,
- Olabildiğince gerçeğe benzeme,
- Teknoloji ile desteklenebilme,
- Öğrencilerin bireysel özelliklerine uygun olabilme,
- Kolay elde edilebilir olma,
- Kolay kullanılabilir olma,
- Bireylerin gereksinimlerine uygunluk,
- Öğretim hedeflerine uygunluk,
- Öğretmenin yanı sıra öğrencinin de kullanımına olanak sağlama,
- Öğretmenin kendini yetersiz hissetmeden kendine güvenerek kullanmasını sağlama,
- Somut yaşantılar sağlama,
- Bilgi ve becerilere ulaşmada çoklu yollar sunma,
- Öğretimde zaman kazandırma,
- Farklı biçimlerde kullanılabilme,
- Öğretmenin yükünü azaltarak gücünü arttırabilme, özelliklerine sahip olmaları gerekmektedir.

1.3. Zihinsel Yetersizliği Olan Bireylere Yönelik Araç Gereç Hazırlarken Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

- Bireyin yetersizlik durumu ve derecesine uygun hazırlanmalıdır.
- Araç gereçler basit, sade ve anlaşılır olmalıdır.
- Öğretimin kazanım ve göstergelerine uygun seçilmeli ve hazırlanmalıdır.
- Araçlar görsel özellikler bakımından aşırılığa kaçmadan hazırlanmalıdır.
- Bireyin gerçek hayatıyla tutarlılık göstermelidir.
- Bireye alıştıırma ve uygulama imkânı sağlamalıdır.
- Tekrar kullanılabilir özellikte ve dayanıklı malzemeden hazırlanmalıdır.
- Gerektiğinde geliştirilebilir ve güncellenebilir olmalıdır.

1.4. Zihinsel yetersizliği olan bireylere yönelik eğitim ortamı

Zihinsel yetersizliği olan çocuklar homojen bir grup değildir. Bu çocukların zihinsel yetersizlik derecelerine bağlı olarak kendi içlerinde önemli bireysel farklılıklar göstermeleri, onların eğitim gereksinimlerine de yansımaktadır.

Bu çocuklara verilecek eğitimle öz bakımını sağlayacak becerileri öğretmek, evde ve yakın çevresinde sosyal uyum sağlayabileceği sosyal yaşantılar ve beceriler kazandırmak, iletişim becerileri kazandırarak geliştirmek, evde korumalı ya da korumasız işyerlerinde ekonomik yararlılık sağlayacak beceriler kazandırmak amaçlanmaktadır.

Hafif derecede zihinsel yetersizliği olan çocuklar

Zihinsel yetersizliği olan çocuklara normal ve özel sınıflarda genellikle okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve lise düzeylerinde eğitim sağlanmaktadır. Günümüzde erken çocukluk eğitimi sınıflarına ek olarak 0-3 yaş çocukları için “uyaran sınıfları” uygulamasına geçilmiştir. Uyarın sınıflarının temel amacı, bu kritik dönemde zihinsel yetersizliği olan çocuklara ve ailelerine yardımcı olmaktır. Diğer taraftan da bu çocukların daha ileri eğitim gereksinimlerine uygun olarak ortaokul ya da lise sonrası eğitim programları uygulamalarına başlanmıştır. Bu programların temel amacı; zihinsel yetersizliği olan çocuk ya da gençlere iş edinme, bağımsız yaşama ve topluma uyum sağlama gibi yetişkin yaşamı için gerekli olan becerileri kazandırmaktır.

Erken çocukluk eğitimi: Hafif derecede zihinsel yetersizliği olan çocukları ilkokul öncesinde belirleyebilmek çoğu kez güç olduğundan bu çocuklar için açılmış erken çocukluk eğitimi sınıflarına yaygın olarak rastlanmamaktadır. Normal çocukların gittiği erken çocukluk eğitimi sınıflarında zihinsel yetersizliği olan, olma riski taşıyan çocuklar için özel programlar uygulanmaktadır. Bu programlarla çocuğa ileride akademik öğrenmeler için gerekli olacak hazırlık becerileri kazandırılmaktadır.

İlkokul 1. devre (6 – 10): Hafif derecede zihinsel yetersizliği olan çocukların bir kısmı ilkokulun ilk sınıflarında sınıftaki çalışmalarda yetersiz kaldığı için farkına varılmaktadır. Bu çocuklar için genellikle üç tür yerleştirme yaklaşımı vardır.

- Normal sınıfa devam etme, gezici öğretmen ya da kaynak öğretmenin yardımı,
- Özel sınıfa yerleşme, bazı okul çalışmalarında normal sınıfa katılma,
- Özel sınıfa tam olarak yerleşme.

Çocuğun özellikleri ve mevcut olanaklar dikkate alınarak bu yaklaşımlardan hangisinin uygun olacağı kararlaştırılmaktadır.

İlkokul II. Devre (9 -13): II. devre eğitim programlarında çocuğun fiziksel, sosyal ve kişisel çevresini tanıması ve uyum sağlaması yanında, okuma, yazma ve aritmetik işlevsel akademik beceriler kazanmasına ağırlık verilmektedir. İşlevsel akademik becerilerle amaçlanan günlük yaşama uyumu kolaylaştırıcı örneğin, gazetenin, sokak tabelalarının, telefon kullanma yönergesinin okunması, bir formun doldurulması, alışverişte para hesabının yapılması gibi becerilerdir. Programlarda akademik çalışmalarıyla birlikte hazırlık çalışmalarına da yer verilmektedir.

Resim 1.4: Marangoz atölyesi

Ortaokul ve lise (13 -18): Günümüzde bu çocuklara ortaokul ve lise düzeylerinde özel eğitim olanakları sağlanmaya başlanmıştır. Ortaokul ve lise programlarında hazırlık çalışmalarına verilen önem azalırken, işlevsel akademik becerilere, bunun yanı sıra sosyal ve iş becerilerine verilen önem artmaktadır. **İş eğitimi programları:** Hafif derecede zihinsel yetersizliği olan genç ya da yetişkin beceri istemeyen işlerde çalışarak gereksinimlerini bütünüyle ya da kısmen karşılayabilir. Ancak son yıllarda otomasyonun gelişmesi zihinsel yetersizliği olan çocukların iş eğitiminden geçmelerini gerekli kılmaktadır. Bu nedenle ortaokul ve lise sınıflarında iş eğitimi programları yaygınlaşmaktadır.

Orta derecede zihinsel yetersizliği olan çocuklar

Zekâ bölümü 55'in altında olanlar orta, üzerinde olanlar hafif derecede zihinsel yetersizliği olan olarak kabul edilmektedirler. Ancak ayırım, iki gruba uygulanan eğitim programlarını birbirlerinden farklı kılmamaktadır. Örneğin, zekâ bölümünün 52 ya da 57 olması çocuğun eğitim programını farklılaştırmamaktadır.

Bununla birlikte, genellikle orta derecede zihinsel yetersizliği olan çocukların eğitim programlarında akademik konulara hafif derecede zihinsel yetersizliği olan çocukların eğitim programlarına göre daha az önem verilmektedir. Bu çocukların eğitim programlarında, çocuğun sosyal çevresine uyum sağlaması için gerekli olan becerilerin kazandırılmasına çok önem verilmektedir.

Bu çocukların eğitimleri genellikle özel sınıf, okul ve korumalı iş yerlerinde sağlanmaktadır. Bunun yanı sıra çocuğa kendi evinde ve grup evlerinde sağlanan eğitim programları bulunmaktadır. Zihinsel yetersizliği olan çocuklara uyarıcı ve erken çocukluk eğitimi sınıfları ile ilk ve ortaokul sınıfları düzeylerinde özel eğitim olanakları sağlanmaktadır.

Resim 1.5. Erken çocukluk eğitim sınıfları

Resim 1.6: Eğitim sınıfları

Erken çocukluk eğitim sınıfları: Hafif derecede zihinsel yetersizliği olan çocuklar için erken çocukluk eğitimi programları öncelikle zihinsel yetersizliği olan, olma riski taşıyan çocuklara yönelik olmaktadır. Orta derecede zihinsel yetersizliği olan çocukların tanılanmalarının kolay olması nedeniyle, erken çocukluk eğitimi sınıflarına zihinsel yetersizliği olan tanılanmış çocuklar yerleştirilmektedir.

Erken çocukluk sınıflarında uygulanan programlarda aile eğitimi önemli olup ailenin eğitimde etkin rol oynaması sağlanmaktadır. Riskli çocuklarda okul öncesi eğitimin amacı, yetersizliğin önlenmesi iken orta dereceli zihinsel yetersizliği olan çocuklarda programın amacı, çocuğun bulunduğu en son başarı düzeyinin yükseltilmesi olmaktadır.

İlkokul ve ortaokul sınıfları: Bu sınıflarda uygulanmakta olan eğitim programlarının temel amacı, orta derecede zihinsel yetersizliği olan çocukların mümkün olduğunca bağımsız olmalarını sağlamaktır. Bunun için çocuklarda günlük yaşam ve iş ile ilgili becerilerin geliştirilmesi gerekmektedir. Orta derecede zihinsel yetersizliği olan çocuklarda; ilkokul sınıflarında iş öncesi eğitimi, ortaokul sınıflarında ise iş eğitimi, hafif derecede zihinsel yetersizliği olan çocuklarda olduğundan daha önemlidir.

Korumalı iş yerleri: Bu kurumlar zihinsel yetersizliği olan çocukların iş eğitimlerini gerçekleştirmek için düzenlenmiş eğitim ağırlıklı iş yerleridir. Burada çocuklara iş eğitimi ve iş eğitimi sonrası istihdam olanakları sağlandığı gibi, dışarıdaki bir işe geçiş aşamasında o işe ilişkin hazırlık programları da uygulanmaktadır.

Ekip çalışmasını gerektiren korumalı iş yerlerinde ekibin çekirdeğini iş öğretmeni ve danışmanları oluşturmaktadır. Son yıllarda, okul-işyeri çalışma programları içerisinde orta derecede zihinsel yetersizliği olan çocuklara iş eğitimi ve istihdam olanaklarının sağlanması yönündeki uygulamalar yaygınlaşmaya başlamıştır.

İlkokulun ileri sınıflarında uygulanmasına başlanılan bu programlarda çocuk bir taraftan iş eğitiminden geçirilirken diğer yandan yarım zamanlı olarak gerçek bir iş yerine yerleştirilmektedir. Bu uygulamada okulda gerçekleştirilen eğitim çalışmalarının sonuçları gerçek iş ortamlarında gözlenmekte, buna göre iş eğitimi programlarına yön verilmektedir.

Resim 1.7: Galoş üretim atölyesi

➤ **Ağır ve çok ağır derecede zihinsel yetersizliği olan Bireyler**

Günümüzde ağır ve çok ağır derecede zihinsel yetersizliği olan çocuklara özel gündüzlü ya da yatılı okullarda özel eğitim olanakları sağlanmaktadır.

Uyum işlevlerindeki yetersizliğin bir sonucu olarak adlandırılan ağır ve çok ağır derecede zihinsel yetersizliği olan çocukların eğitim amaçları temelde diğer zihinsel yetersizliği olan çocukların eğitim amaçlarından farklı değildir. Ancak dūřuk düzeydeki işlevleri nedeniyle eğitim programlarında öz bakım, dil ve hareket becerilerine daha fazla önem verilmektedir.

Ağır ve çok ağır derecede zihinsel yetersizliği olan bireylerde görülen uyumsuz davranışlar diğer zihinsel yetersizliği olanlara göre daha yaygın olup, uyumsuz davranışlar daha ağır derecededir. Bu nedenle çevresel ve sosyal uyaranlardan soyutlanmaktır. Bu durumda ocuk gereksinim duyduğu ancak çevresinden alamadığı uyaranları kendisi yaratmaktadır. Bireyin kendini yaralayıcı davranışları iyileştirilmesinde yaygın olarak davranış değiştirme yöntemi uygulanmaktadır.

UYGULAMA FAALİYETİ

Zihinsel yetersizliği olan bireylerin özelliklerine uygun araç- gereç hazırlayınız. Hazırladığınız araç- gereçleri sınıfta arkadaşlarınızla zihinsel yetersizliği olan bireylere uygunluğu açısından değerlendiriniz.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Zihinsel yetersizliği olan bireylerin eğitiminde kullanılan araç- gereçleri inceleyiniz.	➤ Zihinsel yetersizliği olan bireylerin eğitiminden sorumlu kişilerle görüşünüz. Ders esnasında kullandıkları araç- gereçler hakkında bilgi edininiz. Zihinsel yetersizliği olan bireyler için hazırlanmış araç- gereçleri internet, kitap ve dergilerden araştırınız.
➤ Zihinsel yetersizliği olan bireylere uygun bir araç-gereç belirleyiniz.	➤ Belirlediğiniz araç gerecin uygun özelliklerde olmasına dikkat ediniz.
➤ Araç- gerecin amacını belirleyiniz.	➤ Hazırlayacağınız araç-gerecin zihinsel yetersizliği olan bireyler için işlevsel olmasına dikkat ediniz.
➤ Belirlediğiniz araç- gereci yapmak için uygun malzemeleri belirleyiniz.	➤ Araç- gerecinizin dayanıklı ve kullanışlı olmasını sağlayacak malzemeler seçiniz.
➤ Belirlediğiniz malzemeleri temin ediniz.	➤ Amacınıza uygun malzeme seçimine dikkat ediniz.
➤ Belirlediğiniz araç- gereci yapınız.	➤ Araç- gerecinizi yaparken uygun özelliklerde olmasına özen gösteriniz.
➤ Yapmış olduğunuz araç- gereci, sınıf arkadaşlarınızla birlikte, zihinsel yetersizliği olan bireylere uygunluğu açısından değerlendiriniz.	➤ Objektif bir değerlendirme yapmaya özen gösteriniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

1. ( ) Zihinsel yetersizliği olan bireyler özel gereksinimli bireyler içinde en seyrek görülen gruptur.
2. ( ) Hafif düzeyde zihinsel yetersizlik özel eğitim gerektirmeyen bir durumdur.
3. ( ) Zihinsel yetersizliği olan bireyler somut öğrenme yaşantılarına gereksinim duyarlar.
4. ( ) Boyama kitapları yazılı araçlara örnek verilebilir.
5. ( ) Figürinler gösteri tahtası ile birlikte kullanılır.
6. ( ) Destekleyici teknoloji pahalı olduğundan kullanılmamalıdır.
7. ( ) Araç gereçler basit ve sade tasarlanmalıdır.
8. ( ) Araç gereçler zaman kazandırma özelliğine sahip olmalıdır.
9. ( ) Araç gereçler sadece öğretmen tarafından kullanılmalıdır.
10. ( ) Araç gereçlerin gerektiğinde güncellenebilir olması önemlidir.
11. ( ) Normal çocukların gittiği erken çocukluk eğitimi sınıflarında zihinsel yetersizliği olan olma riski taşıyan çocuklar için özel programlar uygulanmaktadır.
12. ( ) Korunmalı iş yerleri normal gelişim gösteren çocukların iş eğitimlerini gerçekleştirmek için düzenlenmiş eğitim ağırlıklı iş yerleridir.
13. ( ) Bireyin kendini yaralayıcı davranışları iyileştirilmesinde yaygın olarak davranış değiştirme yöntemi uygulanmaktadır.
14. ( ) Bu çocukların eğitimleri genellikle özel sınıf, okul ve korunmalı iş yerlerinde sağlanmaktadır.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-2

ÖĞRENME KAZANIMI

Öğrenme faaliyetinde kazandırılacak bilgi ve beceriler doğrultusunda uygun ortam sağlandığında zihinsel yetersizliği olan bireylerin eğitim ihtiyaçlarına uygun hazırlanan bireysel ve grup eğitim programlarını uygulamaya yardım edebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Hafif düzeyde zihinsel yetersizliği olan ve kaynaştırma eğitimine devam eden bireyler için hazırlanmış bireyselleştirilmiş eğitim programlarını inceleyiniz.
- Eğitim-uygulama okuluna devam eden bireyler için hazırlanmış grup eğitim programlarını inceleyiniz.
- Çevrenizde bulunan ve zihinsel yetersizliği olan bireylerin devam ettiği kurumların bir listesini yapınız.
- Bu kurumları ziyaret ederek kurumda çalışan öğretmenlerle görüşünüz.
- Uygulamakta oldukları öğretim programlarını inceleyiniz.
- Ziyaret ettiğiniz her kurumdan BEP ve GEP örnekleri ediniz.
- Farklı düzeylerde zihinsel yetersizliği olan bireyler için hazırlanmış BEP ve GEP örneklerini sınıf arkadaşlarınızla paylaşınız.

2. ZİHİNSEL YETERSİZLİĞİ OLAN BİREYLERE UYGUN BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ (BEP) VE GRUP EĞİTİM PROGRAMI (GEP)

2.1. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı ve Önemi

Bireyselleştirilmiş eğitim programı; zihinsel yetersizliği olan bireylerin eğitsel ihtiyaçlarının en üst düzeyde karşılanmasını sağlayacak bir dokümandır. Bu doküman aile, öğretmen ve ilgili uzmanların işbirliği ile planlanır ve bireyin ailesinin onayı ile uygulanır.

Zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin birçok alanda gösterdikleri öğrenme zorluğundan dolayı, farklı eğitsel düzenlemelere ihtiyaç duyulur. Zihinsel yetersizliği tanısının haricinde bireyin başka yetersizliği olması durumunda, diğer yetersizliğin belirtileri, özellikleri ve bireyin bu yetersizliğe yönelik ihtiyaçları dikkate alınarak BEP hazırlanmalıdır.

BEP hazırlığında, bireyin gerçekleştiremediği amaçlar, verilecek eğitim için yol gösterici olacaktır. Bu amaçla “Kaba Değerlendirme Formu” kullanılarak bireyin, eğitim programının hangi düzeyinde performans gösterdiği tespit edilebilir. BEP içerisinde yer alacak uzun dönemli hedefler ve buna bağlı kısa dönemli hedefler, bireyin yetersiz olduğu kazanımların öncelik sırasına göre belirlenir. Verilecek eğitim etkinliği sonunda ilerlemeyi ölçmek için yapılacak değerlendirme süreci, yine programa dayalı olarak gerçekleştirilecek olup, bireyin BEP’inde yer alan amaçlarla sınırlı olacaktır.

Resim 2.1: Zihinsel yetersizliği olan bireyler için bireyselleştirilmiş eğitim programı

2.1.1. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programının Öğeleri

- **Performans düzeyi:** Ayrıntılı değerlendirme sonuçlarına dayalı olarak hazırlanan, öğrencinin yapabildikleri ve yapamadıklarını tanımlayan özet ifadelerdir.
- **Uzun dönemli amaçlar:** Öğrenciden bir öğretim yılı sonunda edinmesini istediğimiz davranışlardır.
- **Kısa dönemli amaçlar:** Öğrencinin var olan performans düzeyi ile uzun dönemli amaçlar arasındaki ölçülebilir basamaklardır.
- **Özel eğitim ve destek hizmetler:** Özel eğitimin yanı sıra sağlanacak ek hizmetlerdir. Ulaşım, fiziksel terapi, danışmanlık vb.
- **Zaman çizelgesi:** Öğrenciye sağlanacak hizmetlerin ne zaman başlayıp ne zaman biteceğinin belirtilmesidir.
- **Sorumlu bireyler:** Hizmetlerin sağlanmasında görev alacak kişiler veya uzmanlardır.
- **Program ve öğretimin değerlendirilmesi:** Eğitsel tanılama ve tıbbi tanılama araçları, ölçüt bağımlı testler ile bireyin değerlendirilmesidir.

2.2. BEP Hazırlarken Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

- Bireyselleştirilmiş eğitim programını hazırlayacak ekip oluşturulmalıdır.
- Çocuğun eğitsel performans düzeyi belirlenmelidir.
- Uygun eğitim ortamları ve bu ortamlarda sunulacak destek hizmetler de belirlenmelidir.
- Uzun ve kısa dönemli amaçlar belirlenmelidir.
- Uygun öğretim materyalleri ve öğretim yöntemleri belirlenmelidir.
- Bep'nin uygulanması, izlenmesi ve değerlendirilmesi için sorumlular belirlenerek, zaman çizelgesi hazırlanmalıdır.
- Değerlendirme biçimine karar verilmelidir.

2.3. Grup Eğitim Programı ve Önemi

Zihinsel yetersizliği olan bireylerin sosyal uyum becerileri başta olmak üzere birçok beceriyi kazanabilmeleri açısından grup eğitim programının hazırlanması ve uygulanması önemlidir. Grup eğitiminde gelişim düzeyleri birbirine yakın 5-8 kişilik gruplar oluşturulur. Bireylerin ortak gereksinimleri doğrultusunda yapılacak çalışmalar aylık, haftalık veya günlük planlanır ve uygulanır. Grup eğitim programlarında kazandırılması hedeflenen içerikle ilgili bir çizelge hazırlanır. Bireylere içerik ile ilgili sorular sorulur. Doğru ve yanlış cevaplar çizelgeye kaydedilir. Daha sonra kısa dönemli amaçlar performans kayıt tablosunda çocukların isimleri belirtilerek yeniden yazılır. Uygulamada her çocuk için ayrı ayrı kullanılacak sözel ipucu, model olma, fiziksel yardım gibi ipuçları çocukların isimleri ile birlikte yazılan amaç ifadelerinin karşısına yazılır. Öğretme sürecinde kullanılacak araç ve gereçler de belirtilir.

Grup eğitimi programı hazırlanırken, eğitim programında öğrencilerin yaşlarına, gelişimsel ihtiyaçlarına ve eğitimsel düzeylerine göre dikkat edilmelidir. Grup eğitiminde, gruba yönelik hedefler ve bireye yönelik hedefler ayrı ayrı belirtilmelidir.

Resim 2.2: Zihinsel yetersizliği olan bireylerle grup eğitimi

UYGULAMA FAALİYETİ

Çevrenizde zihinsel yetersizliği olan bireylere eğitim veren bir özel eğitim kurumunu ziyaret ediniz. Bu kurumlardan edindiğiniz bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP) ve grup eğitim programı (GEP) örneklerini inceleyiniz. İki programın eğitim ortamlarını ve içeriklerini karşılaştırınız. Edindiğiniz sonuçları arkadaşlarınızla paylaşınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Zihinsel yetersizliği olan bireylere eğitim veren bir özel eğitim kurumunu ziyaret ediniz.	➤ Kurumu ziyaret etmeden önce gerekli izinleri alınız.
➤ Kurumda uygulanan bireyselleştirilmiş eğitim programları ve grup eğitim programlarını inceleyiniz.	➤ Programları incelerken kurumun özel eğitim öğretmenlerinden rehberlik alınız.
➤ Her iki programın uygulanması için düzenlenmiş eğitim ortamlarında gözlem yapınız.	➤ Gözlemlerinizi sırasında, dikkatli ve objektif olunuz.
➤ Her iki ortam arasındaki farklılıkları belirleyiniz.	➤ Belirlediğiniz farkları not ediniz.
➤ Edindiğiniz sonuçları bir araya getirip, fotoğraflarla destekleyerek arkadaşlarınızla paylaşınız.	➤ Sunu için uygun materyaller hazırlayıp, sunumunuzu gerçekleştiriniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümleleri dikkatlice okuyarak boş bırakılan yerlere doğru sözcüğü yazınız.

1. ....ayrıntılı değerlendirme sonuçlarına dayalı olarak hazırlanan, öğrencinin yapabildikleri ve yapamadıklarını tanımlayan özet ifadelerdir.
2. ....zihinsel yetersizliği olan bireylerin eğitsel ihtiyaçlarının en üst düzeyde karşılanmasını sağlayacak dokümandır.
3. Bireyselleştirilmiş eğitim programı ..... işbirliği ile planlanır ve bireyin ..... onayı ile uygulanır.
4. .... öğrenciden bir öğretim yılı sonunda edinmesini istediğimiz davranışlardır.
5. ....hizmetlerin sağlanmasında görev alacak kişiler veya uzmanlardır.
6. Ulaşım, fiziksel terapi, danışmanlık BEP’te yer alan .....dir.
7. Ölçüt bağımlı testler.....kullanılır.
8. .... kullanılarak bireyin, eğitim programının hangi düzeyinde performans gösterdiği tespit edilebilir.
9. Grup eğitimi programı hazırlanırken, eğitim programında öğrencilerin yaşlarına, ... ve eğitimsel düzeylerine göre dikkat edilmelidir.
10. Zihinsel yetersizliği olan bireylerin ..... başta olmak üzere birçok beceriyi kazanabilmeleri açısından grup eğitim programının hazırlanması ve uygulanması önemlidir.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise ‘‘Modül Değerlendirme’’ye geçiniz.

MODÜL DEĞERLENDİRME

KONTROL LİSTESİ

Bu modül kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız becerileri Evet, kazanamadığınız becerileri Hayır bölümüne (X) işareti koyarak kendinizi değerlendiriniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. Zihinsel yetersizliği olan bireylere uygun araç gereçleri incelediniz mi?		
2. Zihinsel yetersizliği olan bireyler için araç gereç hazırladınız mı?		
3. Zihinsel yetersizliği olan bireylere uygun BEP örneklerini incelediniz mi?		
4. Zihinsel yetersizliği olan bireylere uygun GEP örneklerini incelediniz mi?		
5. Zihinsel yetersizliği olan bireylerin devam ettiği eğitim ortamlarında gözlem		

DEĞERLENDİRME

Değerlendirme sonunda “HAYIR” şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Bütün cevaplarınız “Evet” ise bir sonraki modüle geçmek için öğretmeninize başvurunuz.

CEVAP ANAHTARLARI

ÖĞRENME FAALİYETİ-1'İN CEVAP ANAHTARI

1	Yanlış
2	Yanlış
3	Doğru
4	Doğru
5	Doğru
6	Yanlış
7	Doğru
8	Doğru
9	Yanlış
10	Doğru
11	Doğru
12	Yanlış
13	Doğru
14	Doğru

ÖĞRENME FAALİYETİ-2'NİN CEVAP ANAHTARI

1	Performans özeti
2	Bireyselleştirilmiş eğitim programı
3	Okul,aile,uzman;ailenin
4	Uzun dönemli amaçlar
5	Sorumlu bireyler
6	Özel eğitim ve destek hizmetler
7	Program ve öğretimin değerlendirilmesi
8	Kaba Değerlendirme Formu
9	Gelişimsel ihtiyaçlarına
10	Sosyal uyum becerileri

KAYNAKÇA

- AVCIOĞLU Hasan, **Zihin engelliler sınıf öğretmenlerinin araç gereç kullanımına ilişkin görüşleri**, www.tijseg /ojs/index.php/IJTA Uluslar Arası Kıbrıs Üniversitesi.25.04.2016 tarihinde, saat:23.00
- DERETARLA GÜL Ebru, **Okulöncesinde özel eğitim**, Kök Yayıncılık, 2008.
- GÜRSEL Oğuz, **Bireyselleştirilmiş Eğitim Programlarının Geliştirilmesi**, Anadolu Üniversitesi yayınları,2004.
- **www.notoku.com/aof-dersleri e-Öğrenme portalı (Erişim Tarihi: 26.04.2016/ 20.15)**
- IŞIK Zerrin, ŞAHAN Merve, **Akıllı obje sistemi ile zihinsel yetersizliği olan bireylerin eğitimi** , (zerrin,alp)
- **https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2013_09/04010347_zihinselengel-libireylerdestekeitimprogram.pdf (Erişim Tarihi: 27.05.2016/ 10.00)**